

Innholdsliste

Innholdsliste	1
Statens helsetilsyn	3
Prioritering – barnevern	3
Prioritering - Nav	3
Prioritering – helse- og omsorgstjenester i kommuner og i spesialisthelsetjenesten:	3
Prioriterte områder og oppdrag i 2015 – Særskilt for 2015	3
Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven	4
41.1 Hendelsesbasert tilsyn	4
Målsettinger	4
Oppgaver	4
41.2 Planlagt tilsyn	4
Målsettinger	5
Oppgaver	5
41.3 Klagesaker	6
Målsettinger	6
Oppgaver	6
41.9 Andre oppdrag	6
Oppfølging av kommunens frister	6
Målsettinger	6
Oppgaver	6
Rapportering	6
Bakgrunnsinformasjon	6
Kartlegginger	6
Målsettinger	6
Oppgaver	7
Resultatkrav	7
Rapportering	7
Resultatområde 73 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav	7
73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav	7
Målsettinger	7
Oppgaver	7
Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav	8
74.1 Hendelsesbasert tilsyn	8
Målsettinger	8
Oppgaver	8
74.2 Planlagt tilsyn	9
Målsettinger	9
Oppgaver	9
74.9 Andre oppdrag	10
Kartlegginger	10
Målsettinger	10
Oppgaver	10
Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester	10
82.1 Hendelsesbasert tilsyn	11
Varselordning og undersøkelser i spesialisthelsetjenesten	11
Oppdrag	11
Målsettinger	11
Oppgaver	11
Resultatkrav	11
Rapportering	11
Bakgrunnsinformasjon	11
Tilsynssaker i kommune- og spesialisthelsetjenesten	11
Målsetting	11
Oppgaver	12
Resultatkrav	12
Rapportering	12
Bakgrunnsinformasjon	12
Politisaker	13
Målsetting	13
Oppgaver	13
Resultatkrav	13
Rapportering	13
Bakgrunnsinformasjon	13
Streikeovervåking	13
Målsetting	13
Oppgaver	13
Resultatkrav	13
Rapportering	13
Bakgrunnsinformasjon	13
82.2 Planlagt tilsyn	14
Tilsynsplan for helse- og omsorgstjenester	14
Oppdrag	14

Målsetting	14
Oppgaver	14
Resultatkrav	14
Rapportering	16
Bakgrunnsinformasjon	16
Regional planlegging av tilsyn med spesialisthelsetjenesten	16
Oppdrag	16
Målsetting	16
Oppgaver	17
Rapportering	17
Gjennomføring av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester	17
Oppdrag	17
Målsetting	17
Oppgaver	17
Resultatkrav	17
Rapportering	17
Bakgrunnsinformasjon	18
Gjennomføring av tilsyn med spesialisthelsetjenesten	18
Oppdrag	18
Målsetting	18
Oppgaver	18
Resultatkrav	18
Rapportering	18
Bakgrunnsinformasjon	18
Redningstjenesten	18
Oppdrag	18
Målsettinger	18
Oppgaver	19
Bakgrunnsinformasjon	19
Tilsyn med petroleumsvirksomheten	19
Oppdrag	19
Målsettinger	19
Oppgaver	19
Resultatkrav	19
Rapportering	19
Bakgrunnsinformasjon	19
82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.	19
Målsettinger	19
Oppgaver	20
82.9 Andre oppdrag	20
Oppgaver etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kap. 9	20
Oppdrag	20
Målsettinger	20
Oppgaver	20
Resultatkrav	20
Rapportering	21
Bakgrunnsinformasjon	21
Oppgaver etter lov om alternativ behandling av sykdom m.v.	21
Målsettinger	21
Oppgaver	21
Resultatkrav	21
Bakgrunnsinformasjon	21
Kartlegginger	21
Målsettinger	21
Oppgaver	21
Resultatkrav	21
Rapportering	21
Håndtering av varsel fra helseinstitusjon om innleggelse med hjemmel i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §§ 10-2 og 10-3	22
Målsettinger	22
Oppgaver	22
Bakgrunnsinformasjon	22
Resultatområde 83 Folkehelse	22
83.2 Planlagt tilsyn	22
Målsettinger	22
Oppgaver	22
83.3 Klagesaker	23
Målsettinger	23
Oppgaver	23

Statens helsetilsyn

De årlige budsjettproposisjonene og tildelingsbrev gir de politiske målene for tilsyn under kap 721 og kap 525. Myndighet lagt til fylkesmannen er referert på Statens helsetilsyns nettsted <https://www.helsetilsynet.no/>, se meny *Om Helsetilsynet/Myndighet*.

Fylkesmannen skal, som tilsynsmyndighet, ha kunnskap om barns oppvekstforhold, befolkningens levekår, helsemessige forhold i befolkningen og behov for barnevernstjenester, sosiale tjenester i Nav og helse- og omsorgstjenester.

Fylkesmannen skal videre kontrollere om tjenestene blir utøvd i tråd med krav i barnevernloven, lov om sosiale tjenester i Nav, lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, spesialisthelsetjenesteloven med fler, og gripe inn overfor virksomheter som utøver sine tjenester i strid med lovgivningen.

Fylkesmannen skal føre tilsyn med alt helsepersonell og annet personell i fylket som yter helse- og omsorgstjenester, jf. tilsynsloven § 2 første ledd.

Klagebehandling, tilsyn, rådgivning basert på erfaringer fra tilsyn og fra øvrige rettssikringsoppgaver skal medvirke til at:

- rettssikkerheten og befolkningens behov for tjenester ivaretas
- sosiale tjenester og helse- og omsorgstjenester drives forsvarlig og folkehelsearbeid ivaretas
- barneverntjenester er forsvarlige og til barnas beste
- svikt i tjenestene forebygges, avdekkes og følges opp

I tillegg er det et sentralt mål at befolkningen har tillit til personell og tjenester.

Tilsynsressursene skal styres mot områder

- av stor betydning for enkeltmenneskers rettssikkerhet
- der sannsynlighet for svikt er stor
- der konsekvensene av svikt for barn og deres familie og andre tjenestemottakere er alvorlige
- der de som trenger tjenester ikke selv kan forventes å ivareta sine interesser

Prioritering – barnevern

Høyeste prioritet har hendelsesbaserte tilsynssaker hvor det er viktig å gripe inn raskt, så klagesaker og deretter planlagt tilsyn regulert i forskrifter til barnevernloven. Deretter kommer landsomfattende tilsyn og annet planlagt tilsyn.

Prioritering - Nav

Høyeste prioritet har hendelsesbaserte tilsynssaker hvor det er viktig å gripe inn raskt, så klagesaker etter sosialtjenesteloven, og deretter kommer landsomfattende tilsyn og annet planlagt tilsyn.

Prioritering – helse- og omsorgstjenester i kommuner og i spesialisthelsetjenesten:

Høyeste prioritet har hendelsesbaserte tilsynssaker og rettighetsklager hvor det er viktig å gripe inn raskt, klagesaker etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A hvor det er av spesiell betydning for brukeren at saken behandles raskt og gjennomgang/overprøving av tvangstiltak etter pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Fylkesmannen må også prioritere å delta i vurdering av varsel jf. spesialisthelsetjenesteloven §3-3a, og å være i dialog med Statens helsetilsyn i den videre saksbehandlingen. Øvrige klagesaker prioriteres deretter, etterfulgt av landsomfattende tilsyn og annet planlagt tilsyn.

Prioriteringsrekkefølgen innebærer ikke at alle klage- og tilsynssaker skal sluttbehandles før embetet igangsetter planlagt tilsyn. Embetet forventes å komme så nær saksbehandlings- og volumkrav som mulig for alle oppgavene. Dersom kravene ikke kan oppfylles, er det viktigst å oppfylle kravet til leveringstid for de prioriterte sakene, og dernest volumkrav for planlagt landsomfattende tilsyn.

Alle oppdrag er finansiert over kapittel 525 Fylkesmannsembetene hvis ikke annet er spesifisert.

Prioriterte områder og oppdrag i 2015 – Særskilt for 2015

Midlene som ble tildelt i 2014 knyttet til ekstra utgifter som følge av endringer i helsepersonelloven og pasient- og brukerrettighetsloven foreslås i Statsbudsjettet videreført i 2015 over kapittel 721 Statens helsetilsyn. Vedlegg 1 gir oversikt over fordelingen av disse midlene på det enkelte embete.

Statens helsetilsyn startet i 2014 et utviklingsarbeid som har styrket involvering av brukere, pasienter og pårørende i tilsyn som målsetting. Dette utviklingsarbeidet omfatter tilsynsaktiviteter på helse-, omsorgs-, barnevern- og sosialområdet. I statsbudsjettet for 2015 har Statens helsetilsyn fått 4 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementet til ytterligere aktiviteter for å ivareta pasienters, pårørendes og brukeres stilling i tilsynssaker, ved uønskede hendelser og planlagt tilsyn. Midlene skal gå til utprøving av nye arbeidsmåter og utviklingsrettede tiltak hos fylkesmennene, ikke til ordinær drift. En del av midlene vil bli fordelt etter søknad fra fylkesmennene (invitasjonsbrev blir sendt separat). Resten av midlene vil være rettet mot utprøving av spesifikke tiltak i noen embeter. Dette vil bli kommunisert i eget brev i løpet av første kvartal 2015.

Undersøkelsenheten er under oppbygging og er fortsatt en høyt prioritert oppgave for Statens helsetilsyn. Det vil fortsatt være behov for løpende

dialog og kontakt med fylkesmannen ved drøftingene av den tilsynsmessige oppfølgingen av varslene og ved stedlig tilsyn med lokal (stedlig) deltagelse fra fylkesmannen.

Det skal i 2015 gjennomføres landsomfattende tilsyn med disse temåene:

- samhandling ved utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenester til kommunen
- kommunens arbeid med meldinger til barnevernet og tilbakemelding til melder
- kommunens ansvar for å sikre at NAV-kontoret tilbyr og yter forsvarlige sosiale tjenester til personer mellom 17 – 23 år

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

Kapitlet omhandler tilsynssaker som fylkesmannen behandler på grunnlag av hendelser eller forhold i barneverntjenesten. Tilsynet skal også omfatte planlagt utadrettet tilsyn og områdeovervåkning innenfor både kommunale og statlige tjenester og tiltak etter barnevernloven.

Høyeste prioritet har hendelsesbaserte tilsynssaker hvor det er viktig å gripe inn raskt, så klagesaker og deretter planlagt tilsyn regulert i forskrifter til barnevernloven. Deretter kommer landsomfattende tilsyn og annet planlagt tilsyn. Prioriteringsrekkefølgen innebærer ikke at alle klage- og tilsynssaker skal avvikles før embetet igangsetter planlagt tilsyn. Embetet forventes å komme så nær saksbehandlings- og volumkrav som mulig for alle oppgavene. Dersom kravene ikke kan oppfylles, er det viktigst å oppfylle kravet til leveringstid for de prioriterte sakene, og dernest volumkrav for planlagt landsomfattende tilsyn.

Statens helsetilsyn startet i 2014 et utviklingsarbeid som har styrket involvering av brukere, pasienter og pårørende i tilsyn som målsetting. Dette utviklingsarbeidet omfatter tilsynsaktiviteter på helse-, omsorgs-, barnevern- og sosialområdet. Høsten 2014 ble det etablert en arbeidsgruppe med representanter fra fire brukerorganisasjoner, tre av fylkesmennene og medarbeidere fra alle avdelinger i Statens helsetilsyn. Alle fylkesmennene skal utpeke en medarbeider som er fast kontaktperson for arbeidet. I 2015 skal arbeidsgruppen kartlegge hvordan pasient-, bruker- og pårørendeinvolvering blir praktisert i ulike tilsynsaktiviteter hos fylkesmennene og i Statens helsetilsyn. Kartleggingen danner grunnlag for en bred gjennomgang av praksis og policy og vurdering av behov for endringer. Arbeidsgruppen skal levere sine tilrådinger til direktøren i Statens helsetilsyn i juni 2016.

I statsbudsjettet for 2015 har Statens helsetilsyn fått 4 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementet til ytterligere aktiviteter for å ivareta pasienters, pårørendes og brukeres stilling i tilsynssaker, ved uønskede hendelser og planlagt tilsyn. Midlene skal gå til utprøving av nye arbeidsmåter og utviklingsrettede tiltak hos fylkesmennene, ikke til ordinær drift. En del av midlene vil bli fordelt etter søknad fra fylkesmennene (invitasjonsbrev blir sendt separat). Resten av midlene vil være rettet mot utprøving av spesifikke tiltak i noen embeter. Dette vil bli kommunisert i eget brev i løpet av første kvartal 2015.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Kapitlet omhandler tilsynssaker som fylkesmannen behandler på grunnlag av informasjon om forhold i barneverntjenesten.

Oppdrag

Målsettinger

- Tilsyn skal bidra til forsvarlige tjenester til barnas beste og forebygge svikt i tjenesteutøvelsen.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal på bakgrunn av kjennskap til eller informasjon fra barn, pårørende, media, fristskjema og andre kilder, vurdere tilsynsmessig oppfølging av forhold innen barnevernet. Tilsynssak skal opprettes hvor det er grunn til å vurdere om barnevernet drives på en måte som kan ha skadelige følger for barna og/eller deres familie, eller på annen måte er ulovlig eller uforsvarlig.

Resultatkrav

- Saksbehandlingstiden og oppfølgingsformen må reflektere sakens alvorlighet.
- Henvendelser som omfatter fare for liv, helse og overgrep skal alltid følges opp.

Rapportering

- Sakene skal registreres fortløpende i NESTOR ved innkomst og saksavslutning. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være à jour, slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker.

Bakgrunnsinformasjon

- [Barnevernloven med tilhørende forskrifter](#)
- [Veileder for behandling av hendelsesbaserte tilsynssaker etter lov om barneverntjenester](#) (Internserien 5/2011).

41.2 Planlagt tilsyn

Oppdrag

Målsettinger

- Tilsyn skal bidra til forsvarlige tjenester til barnas beste og forebygge svikt i tjenesteutøvelsen.
- Fylkesmannen skal utarbeide tilsynsplan i NESTOR for 2015 som omfatter planlagt tilsyn med kommuner, barneverminstusjoner, og der det er aktuelt, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige. Planen skal gi oversikt over
  - planlagte systemrevisjoner spesifisert på kommuner, statlige og private barneverminstusjoner og omsorgssentre for mindreårige, med tema og tidspunkt for gjennomføring
  - planlagte tilsyn med sentre for foreldre og barn, spesifisert på sentre og tidspunkt for gjennomføring
  - annet planlagt tilsyn
  - planlagte kartlegginger som fylkesmannen utfører som tilsynsmyndighet
- Tilsynsplanen skal bygge på kunnskap om og vurdering av sårbarhet og risiko, herunder klager, fare for brudd på barnevernloven og forskrifter til loven, opplysninger om svikt overfor grupper av barn og/eller enkeltbarn.
- Fylkesmannen skal samordne planen med tilsyn på de andre velferdsområdene slik at staten er koordinert i sine tilsynsaktiviteter overfor kommunene. Det skal fremgå av tilsynsplanen om et tilsyn også omfatter helse- og omsorgstjenester og/eller sosiale tjenester i Nav.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal i 2015:
  - Gjennomføre landsomfattende tilsyn i 2015 med kommunenes arbeid med meldinger og tilbakemelding til melder. Tilsynet skal gå over 2 år.
  - Føre tilsyn med den kommunale barneverntjenesten basert på egne risikovurderinger, fylkesmannen avgjør selv form og omfang på dette tilsynet.
  - Gjennomføre systemrevisjon etter lokal risikovurdering ved barneverminstusjoner og omsorgssentre for enslige mindreårige i fylket. Fylkesmannen skal sørge for nødvendig tolketjeneste ved tilsyn i omsorgssentre (Bufetat dekker kostnader til tolk).
  - Gjennomføre individrettede tilsyn ved besøk i instusjoner og omsorgssentre og samtaler med alle barn og unge som ønsker det.
  - Gjennomføre anmeldte og uanmeldte tilsyn med fosterhjem med særlige forutsetninger etter barnevernloven § 4-27.
  - Føre tilsyn med sentre for foreldre og barn.
  - Fylkesmannen skal følge opp tilsyn der det identifiseres brudd på lov- og forskriftskrav inntil feil er rettet og forholdene brakt i samsvar med lov og forskrift.
  - Når fylkesmannen vurderer alle brudd på lov- og forskriftskrav ved tilsynet som rettet, skal virksomheten orienteres om dette i eget brev.

Resultatkrav

- Tilsyn som inngår i det landsomfattende tilsynet skal gjennomføres i det omfang og i henhold til de krav som fremgår av egen veileder for tilsynet.
- Tilsyn med instusjoner, herunder enheter og fosterhjem med særlige forutsetninger, og omsorgssentre for mindreårige, skal minimum gjennomføres i det omfang som fremgår av forskrift om tilsyn med barneverminstusjoner.
- Tilsyn med sentre for foreldre og barn skal gjennomføres i det omfang som fremgår av forskrift for sentre for foreldre og barn (minimum hvert annet år), Hvert tilsyn som gjennomføres felles med tema innen sosiale tjenester i Nav og/eller helse- og omsorgstjenester, kan telles som tilsyn på alle områdene.

Rapportering

- Planlagt tilsyn (tilsynsplanen) skal registreres i NESTOR. Innen 20. januar 2015 skal alle tilsyn som er planlagt gjennomført i løpet av året være registrert. Gjennomføringen av tilsynene skal ajourføres fortløpende i NESTOR. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være ajour slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker som viser status for gjennomførte, pågående og gjenstående planlagte tilsyn for året.
- Planlagte tilsyn etter forskrift om tilsyn med barneverminstusjoner skal rapporteres i Årsrapport for fylkesmannens tilsyn med barnevernet innen 20. januar 2016.
- Rapport fra den enkelte systemrevisjon sendes elektronisk i Word til Statens helsetilsyn. Disse rapportene publiseres på www.helsetilsynet.no. [Rapportmalen](#) for systemrevisjoner som er utarbeidet av Statens helsetilsyn, skal benyttes.
- Tilsynsrapporter og kommunale egenvurderinger fra det landsomfattende tilsynet med kommunalt barnevern sendes fortløpende.
- Kopi av rapporter, samt eventuelle oversendelsesbrev fra tilsyn med sentre for foreldre og barn sendes fortløpende. Kopi av brev fra fylkesmannen til virksomheten ved oversending av rapporten fra systemrevisjonen, skal vedlegges rapporten.
- Kopi av brev fra fylkesmannen til virksomheten om at brudd på lov- og forskriftskrav er rettet, skal sendes Statens helsetilsyn.
- Alle brudd på lov- og forskriftskrav påvist i tilsyn som er gjennomført før 31. desember 2014, og som ikke er rettet ved utgangen av 2015, skal oppsummeres i eget brev med frist 20. januar 2016.
- Rapportering til Statens helsetilsyn sendes elektronisk til postmottak@helsetilsynet.no
- Det totale omfanget av tilsynsaktiviteter og sentrale funn skal omtales i årsrapporten til KMD.

Bakgrunnsinformasjon

- [Barnevernloven med tilhørende forskrifter](#)
- [Prosedyre for tilsyn utført som systemrevisjon](#) (Internserien 1/2008)
  - [Mal for rapportering fra systemrevisjoner](#)
  - [Retningslinjer for oppfølging og avslutning av tilsyn ved lovbrudd i virksomheter](#) (Internserien 8/2011)

- Veileder for landsomfattende tilsyn med kommunens arbeid med meldinger og tilbakemelding til melder (kommer i desember 2014)
- [Veileder for tilsyn med sentre for foreldre og barn](#) (Internserien 8/2012)
- Brev av 17. januar 2011 fra BLD til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet om utgifter til tolk ved fylkesmannens tilsyn i omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

[Veileder for fylkesmannens samtaler med barn og unge i barneverninstitusjoner](#) (Internserien 1/2012)

41.3 Klagesaker

Oppdrag

Målsettinger

- Fylkesmannen skal gjennom sin klagesaksbehandling bidra til å sikre brukere av barnevernstjenester lik tilgang på tjenester av god kvalitet

Oppgaver

Fylkesmannen skal

- behandle klager på enkeltvedtak fattet av barneverntjenesten og oppfølgingsvedtak fattet av statlig regional barnevernmyndighet.
- behandle klager som gjelder rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevernsinstitusjon.

Resultatkrav

- Minst 90 prosent av klagesakene etter barnevernloven og forskrifter til loven som behandles og avsluttes i 2015, skal ha en saksbehandlingstid på tre måneder eller mindre.

Rapportering

- Sakene skal registreres fortløpende i NESTOR ved innkomst og saksavslutning. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være à jour, slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker.
- Enbetet skal selv varsle Statens helsetilsyn med skriftlig rapport om avvik fra kravet til sakbehandlingstid og om hvilke tiltak som settes i verk for å nå resultatkravet, etter at den tertialvise statistikken er tilgjengelig.

Bakgrunnsinformasjon

- [Barnevernloven med tilhørende forskrifter](#)

41.9 Andre oppdrag

Oppfølging av kommunens frister

Målsettinger

- Å følge med på og aktivt følge opp måloppnåelsen i innsendte fristskjema fra kommunene.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal kontrollere kommunenes sluttførte fristskjema for innkomne meldinger og gjennomførte undersøkelser og følge opp med relevante tilsynsaktiviteter
- Fylkesmannen skal vurdere å ilegge mulkt dersom råd og veiledning ikke hindrer at fristoversittelser gjentar seg.

Rapportering

- Kopi av vedtak om ileggelse av mulkt skal sendes elektronisk til Statens helsetilsyn ved postmottak@helsetilsynet.no til orientering.

Bakgrunnsinformasjon

- [Barnevernloven med tilhørende forskrifter](#)

Kartlegginger

Målsettinger

- Fylkesmannen skal til enhver tid sørge for god oversikt over og kunnskap om tjenesteutøvelsen i fylket og skal ut fra denne kunnskapen ha

kjennskap til hvor det kan være risiko for svikt, blant annet som ledd i planlegging av tilsyn.

Oppgaver

- Fylkesmannen kan lage lokale kartlegginger /undersøkelser på eget initiativ
- Fylkesmannen skal planlegge tilsyn ut fra lokal risikovurdering og skal beslutte hvordan resultatene av egeninitiert kartlegging lokalt skal følges opp tilsynsmessig.
- Det vil også kunne komme oppdrag fra Statens helsetilsyn til alle eller enkelte embeter om å bidra i sentralt prioriterte tilsynsaktiviteter som kan være ledd i å skaffe slik oversikt og kunnskap. Dette varsles i så fall i eget brev.

Resultatkrav

- Fylkesmannen skal beslutte hvordan resultatene av slik kartlegging lokalt skal følges opp tilsynsmessig.

Rapportering

- Resultatet av kartlegginger gjennomført av fylkesmannen skal formidles til de som har levert opplysninger og andre relevante mottakere.
- Resultater kan formidles gjennom rapporter, artikler, møter eller seminarer.
- Resultat fra kartlegginger (rapporter el.) som fylkesmannen gjennomfører skal sendes til Statens helsetilsyn elektronisk og fortløpende ved postmottak@helsetilsynet.no. Resultatet kan bli publisert på Losen.

Oppdrag

Resultatområde 73 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

Høyeste prioritet har hendelsesbaserte tilsynssaker hvor det er viktig å gripe inn raskt, så klagesaker etter sosialtjenesteloven, og deretter kommer landsomfattende tilsyn og annet planlagt tilsyn. Prioriteringsrekkefølgen innebærer ikke at alle klage- og tilsynssaker skal avvikles før embetet igangsetter planlagt tilsyn. Embetet forventes å komme så nær saksbehandlings- og volumkrav som mulig for alle oppgavene. Dersom kravene ikke kan oppfylles, er det viktigst å oppfylle kravet til leveringstid for de prioriterte sakene, og dernest volumkrav for planlagt landsomfattende tilsyn.

Statens helsetilsyn startet i 2014 et utviklingsarbeid som har styrket involvering av brukere, pasienter og pårørende i tilsyn som målsetting. Dette utviklingsarbeidet omfatter tilsynsaktiviteter på helse-, omsorgs-, barnevern- og sosialområdet. Høsten 2014 ble det etablert en arbeidsgruppe med representanter fra fire brukerorganisasjoner, tre av fylkesmennene og medarbeidere fra alle avdelinger i Statens helsetilsyn. Alle fylkesmennene skal utpeke en medarbeider som er fast kontaktperson for arbeidet. I 2015 skal arbeidsgruppen kartlegge hvordan pasient-, bruker- og pårørendeinvolvering blir praktisert i ulike tilsynsaktiviteter hos fylkesmennene og i Statens helsetilsyn. Kartleggingen danner grunnlag for en bred gjennomgang av praksis og policy og vurdering av behov for endringer. Arbeidsgruppen skal levere sine tilrådinger til direktøren i Statens helsetilsyn i juni 2016.

I statsbudsjettet for 2015 har Statens helsetilsyn fått 4 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementet til ytterligere aktiviteter for å ivareta pasienters, pårørendes og brukeres stilling i tilsynssaker, ved uønskede hendelser og planlagt tilsyn. Midlene skal gå til utprøving av nye arbeidsmåter og utviklingsrettede tiltak hos fylkesmennene, ikke til ordinær drift. En del av midlene vil bli fordelt etter søknad fra fylkesmennene (invitasjonsbrev blir sendt separat). Resten av midlene vil være rettet mot utprøving av spesifikke tiltak i noen embeter. Dette vil bli kommunisert i eget brev i løpet av første kvartal 2015.

73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

Oppdrag

Målsettinger

- Fylkesmannen skal gjennom sin klagesaksbehandling bidra til å sikre brukerne lik tilgang på tjenester av god kvalitet

Oppgaver

- Fylkesmannen skal behandle klager etter lov om sosiale tjenester i Nav i samsvar med lov og forskrifter

Resultatkrav

- Minst 90 prosent av klagesakene etter lov om sosiale tjenester i Nav som behandles og avsluttes i 2015 skal ha en saksbehandlingstid på tre måneder eller mindre.

Rapportering

- Sakene skal registreres fortløpende i NESTOR ved innkomst og saksavslutning. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være à jour, slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale

statistikker.

- Embetet skal selv varsle Statens helsetilsyn med skriftlig rapport om avvik fra kravet til saksbehandlingstid og om hvilke tiltak som settes i verk for å nå resultatkravet, etter at den tertialvise statistikken er tilgjengelig.
- Antall behandlede saker og saksbehandlingstid skal gjengis i årsrapporten til KMD.

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov om sosiale tjenester i Nav med tilhørende forskrifter og rundskriv](#)
- [Rundskriv – Lov om sosiale tjenester i Nav](#)
- [Relevante forskrifter og rundskriv \(samleside på Losen\)](#)
- [Veileder i behandlingen av klagesaker etter lov om sosiale tjenester i Nav](#) (Internserien 5/2013)

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav

Kapitlet omhandler tilsynssaker som fylkesmannen behandler på grunnlag av hendelser eller forhold i sosialtjenesten i kommunen. Tilsynet skal også omfatte planlagt utadrettet tilsyn og områdeovervåking av tjenester utført etter lov om sosiale tjenester i Nav.

Høyeste prioritet har hendelsesbaserte tilsynssaker hvor det er viktig å gripe inn raskt, så klagesaker etter sosialtjenesteloven, og deretter kommer landsomfattende tilsyn og annet planlagt tilsyn. Prioriteringsrekkefølgen innebærer ikke at alle klage- og tilsynssaker skal avvikles før embetet igangsetter planlagt tilsyn. Embetet forventes å komme så nær saksbehandlings- og volumkrav som mulig for alle oppgavene. Dersom kravene ikke kan oppfylles, er det viktigst å oppfylle kravet til leveringstid for de prioriterte sakene, og demest volumkrav for planlagt landsomfattende tilsyn.

Statens helsetilsyn startet i 2014 et utviklingsarbeid som har styrket involvering av brukere, pasienter og pårørende i tilsyn som målsetting. Dette utviklingsarbeidet omfatter tilsynsaktiviteter på helse-, omsorgs-, barnevern- og sosialområdet. Høsten 2014 ble det etablert en arbeidsgruppe med representanter fra fire brukerorganisasjoner, tre av fylkesmennene og medarbeidere fra alle avdelinger i Statens helsetilsyn. Alle fylkesmennene skal utpeke en medarbeider som er fast kontaktperson for arbeidet. I 2015 skal arbeidsgruppen kartlegge hvordan pasient-, bruker- og pårørendeinvolvering blir praktisert i ulike tilsynsaktiviteter hos fylkesmennene og i Statens helsetilsyn. Kartleggingen danner grunnlag for en bred gjennomgang av praksis og policy og vurdering av behov for endringer. Arbeidsgruppen skal levere sine tilrådinger til direktøren i Statens helsetilsyn i juni 2016.

I statsbudsjettet for 2015 har Statens helsetilsyn fått 4 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementet til ytterligere aktiviteter for å ivareta pasienters, pårørendes og brukeres stilling i tilsynssaker, ved uønskede hendelser og planlagt tilsyn.

Midlene skal gå til utprøving av nye arbeidsmåter og utviklingsrettede tiltak hos fylkesmennene, ikke til ordinær drift. En del av midlene vil bli fordelt etter søknad fra fylkesmennene (invitasjonsbrev blir sendt separat). Resten av midlene vil være rettet mot utprøving av spesifikke tiltak i noen embeter. Dette vil bli kommunisert i eget brev i løpet av første kvartal 2015.

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Kapitlet omhandler tilsynssaker som fylkesmannen behandler på grunnlag av informasjon om hendelser eller forhold som gjelder sosiale tjenester i Nav.

Oppdrag

Målsettinger

- Tilsyn skal bidra til forsvarlige tjenester og forebygge svikt for brukere.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal på bakgrunn av kjennskap til eller etter informasjon fra tjenestemottakere, ansatte, pårørende, media og andre kilder vurdere tilsynsmessig oppfølging av hendelser og forhold innen sosialtjenesten. Tilsynssak skal opprettes hvor det er grunn til å vurdere om sosialtjenesten utføres på en måte som kan ha skadelige følger for tjenestemottakerne, eller på annen måte er ulovlig eller uforsvarlig.

Resultatkrav

- Saksbehandlingstiden og oppfølgingsformen må reflektere sakens alvorlighet.
- Henvendelser som omfatter fare for liv, helse og overgrep skal alltid følges opp.

Rapportering

- Sakene skal registreres fortløpende i NESTOR ved innkomst og saksavslutning. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være à jour, slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker.
- Antall behandlede saker og saksbehandlingstid skal gjengis i årsrapporten til KMD

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov om sosiale tjenester i Nav](#)
- Prinsippene i [Veileder for behandling av hendelsesbaserte tilsynssaker etter sosialtjenestelovgivningen](#) (Internserien 10/2010) gjelder inntil

revidering.

74.2 Planlagt tilsyn

Noen embeter må i 2015 påregne å delta i en risikovurdering av tjenester til personer med samtidig rusmiddelavhengighet og psykisk lidelse (ROP-lidelse). Risikovurderingen vil være en del av forberedelsen til å utarbeide veiledermaterieill i 2016 med sikte på å gjennomføre et landsomfattende tilsyn i 2017.

Oppdrag

Målsettinger

- Tilsynet skal bidra til forsvarlige tjenester til brukerne og til å forebygge svikt i tjenestene.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal utarbeide tilsynsplan i NESTOR for 2015 som omfatter planlagt tilsyn med kommunenes sosiale tjenester i Nav.
- Tilsynsplanen skal bygge på kunnskap om og vurdering av sårbarhet og risiko, herunder klager, opplysninger om svikt overfor enkeltpersoner eller grupper av tjenestemottakere og/eller andre forhold som gir grunnlag for tilsyn.
- Planen skal inneholde oversikt over
- planlagte tilsynsaktiviteter spesifisert på tema, kommuner og tidspunkt for gjennomføring. Det skal fremgå om tilsynet er planlagt som systemrevisjon eller som annet virksomhetstilsyn.
- planlagte kartlegginger som fylkesmannen utfører som tilsynsmyndighet
- Planen skal sikre gjennomføring av tilsyn i tråd med volumkrav.
- Fylkesmannen skal samordne planen med tilsyn på de andre velferdsområdene slik at staten er koordinert i sine tilsynsaktiviteter overfor kommunene. Det skal fremgå av tilsynsplanen om et tilsyn omfatter barneverntjenester og/eller helse- og omsorgstjenester.
- Fylkesmannen skal i 2015 gjennomføre landsomfattende tilsyn med sosiale tjenester til personer mellom 17-23 år. Tilsynet skal gå over 2 år.
- Fylkesmannen skal i tillegg føre tilsyn med kommunale tjenester i Nav basert på egne risikovurderinger. Fylkesmannen avgjør selv form og omfang på dette tilsynet.
- Fylkesmannen skal følge opp tilsyn der det identifiseres brudd på lov- og forskriftskrav inntil feil er rettet og forholdene brakt i samsvar med lov og forskrift.
- Når fylkesmannen vurderer alle brudd på lov- og forskriftskrav ved tilsynet som rettet, skal tilsynet avsluttes og virksomheten orienteres om dette i eget brev.

Resultatkrav

- Fylkesmennene skal gjennomføre tilsyn med kommunenes sosiale tjenester i Nav, i et volum som tilsvarende minst 100 systemrevisjoner. Krav til antall systemrevisjoner for det enkelte embete fremgår av tabellen nedenfor.
- Hvert tilsyn som gjennomføres felles med tema innen barneverntjenester og/eller helse- og omsorgstjenester, rapporteres for hvert av områdene i tilsynsplanen, jf. foran.
- Fylkesmannen skal følge opp tilsyn der det identifiseres brudd på lov- og forskriftskrav inntil feil er rettet og forholdene brakt i samsvar med lov og forskrift, slik at tilsynet kan avsluttes.

Tabell 1: Krav til antall systemrevisjoner, sosiale tjenester i Nav:

Fylkesmannsembete	Tilsyn	Fylkesmannsembete	Tilsyn
Østfold	6	Rogaland	7
Oslo og Akershus	12	Hordaland	8
Hedmark	5	Sogn og Fjordane	4
Oppland	5	Møre og Romsdal	6
Buskerud	6	Sør-Trøndelag	6
Vestfold	5	Nord-Trøndelag	4
Telemark	4	Nordland	6

Aust-Agder	4	Troms	4
Vest-Agder	4	Finnmark	4
Sum			100

Rapportering

- Rapport fra det enkelte tilsyn sendes fortløpende til Statens helsetilsyn elektronisk i Word. Rapporten blir publisert på www.helsetilsynet.no. **Rapportmal** for systemrevisjoner utarbeidet av Statens helsetilsyn skal benyttes dersom tilsynet gjennomføres som systemrevisjon.
- Planlagt tilsyn (tilsynsplanen) skal registreres i NESTOR. Innen 20. januar 2015 skal alle tilsyn som er planlagt gjennomført i løpet av året være registrert. Gjennomføringen av tilsynene skal ajourføres fortløpende i NESTOR. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være ajour slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker som viser status for gjennomførte, pågående og gjenstående planlagte tilsyn for året.
- Tilsynsrapporter fra det landsomfattende tilsynet med sosiale tjenester til personer mellom 17-23 år sendes fortløpende til Statens helsetilsyn.
- Dersom annen dokumentasjon skal sendes med tilsynsrapportene vil dette fremgå av veileder for landsomfattende tilsyn 2015. Kopi av fylkesmannens brev til virksomheten ved oversendelse av rapporten skal vedlegges.
- Kopi av brev fra fylkesmannen til virksomheten når en systemrevisjon der det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet, skal sendes Statens helsetilsyn.
- Alle brudd på lov- og forskriftskrav påvist i tilsyn som er gjennomført før 31. desember 2014 og som ikke er rettet ved utgangen av 2015, skal oppsummeres i eget brev med frist 20. januar 2016.
- Rapportering til Statens helsetilsyn sendes elektronisk til postmottak@helsetilsynet.no

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov om sosiale tjenester i Nav § 9](#)
- Veileder for landsomfattende tilsyn 2015 og 2016 med Navs arbeid med unge 17-23 år.(januar 2015)
- [Prosedyre for tilsyn utført som systemrevisjon](#) (Internserien 1/2008)
- [Mal for rapportering fra systemrevisjoner](#)
- [Retningslinjer for oppfølging og avslutning av tilsyn ved lovbrudd i virksomheter](#) (Internserien 8/2011)
- [Rutine for rapportering av avslutning av tilsyn - merking av tilsynsrapporter på Helsetilsynets internettsider](#)

74.9 Andre oppdrag

Kartlegginger

Oppdrag

Målsettinger

- Fylkesmannen skal til enhver tid sørge for god oversikt over og kunnskap om tjenesteutøvelsen i fylket og skal ut fra denne kunnskapen ha kjennskap til hvor det kan være risiko for svikt, blant annet som ledd i planleggingen av tilsyn.

Oppgaver

- Fylkesmannen kan lage lokale kartlegginger /undersøkelser på eget initiativ
- Fylkesmannen skal planlegge tilsyn ut fra lokal risikovurdering og skal beslutte hvordan resultatene av egeninitiert kartlegging lokalt skal følges opp tilsynsmessig
- Det vil også kunne komme oppdrag fra Statens helsetilsyn til alle eller enkelte embeter om å bidra i sentralt prioriterte tilsynsaktiviteter som kan være ledd i å skaffe slik oversikt og kunnskap. Dette varsles i så fall i eget brev.

Resultatkrav

Fylkesmannen skal beslutte hvordan resultatene av slik kartlegging lokalt skal følges opp tilsynsmessig.

Rapportering

- Resultatet av kartlegginger gjennomført av fylkesmannen skal formidles til de som har levert opplysninger og andre relevante mottakere.
- Resultater kan formidles gjennom rapporter, artikler, møter eller seminarer.
- Resultat fra kartlegginger (rapporter el.) som fylkesmannen gjennomfører skal sendes til Statens helsetilsyn elektronisk og fortløpende ved postmottak@helsetilsynet.no. Resultatet kan bli publisert på Losen.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

Dette resultatområdet omfatter kommunale helse- og omsorgstjenester, spesialisthelsetjenesten og varselordningen.

Statens helsetilsyn startet i 2014 et utviklingsarbeid som har styrket involvering av brukere, pasienter og pårørende i tilsyn som målsetting. Dette utviklingsarbeidet omfatter tilsynsaktiviteter på helse-, omsorgs-, barnevern- og sosialområdet. Høsten 2014 ble det etablert en arbeidsgruppe med representanter fra fire brukerorganisasjoner, tre av fylkesmennene og medarbeidere fra alle avdelinger i Statens helsetilsyn. Alle fylkesmennene skal utpeke en medarbeider som er fast kontaktperson for arbeidet. I 2015 skal arbeidsgruppen kartlegge hvordan pasient-, bruker- og pårørendeinvolvering blir praktisert i ulike tilsynsaktiviteter hos fylkesmennene og i Statens helsetilsyn. Kartleggingen danner grunnlag for en bred gjennomgang av praksis og policy og vurdering av behov for endringer. Arbeidsgruppen skal levere sine tilrådinger til direktøren i Statens helsetilsyn i juni 2016.

I statsbudsjettet for 2015 har Statens helsetilsyn fått 4 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementet til ytterligere aktiviteter for å ivareta pasienters, pårørendes og brukeres stilling i tilsynssaker, ved uønskede hendelser og planlagt tilsyn. Midlene skal gå til utprøving av nye arbeidsmåter og utviklingsrettede tiltak hos fylkesmennene, ikke til ordinær drift. En del av midlene vil bli fordelt etter søknad fra fylkesmennene (invitasjonsbrev blir sendt separat). Resten av midlene vil være rettet mot utprøving av spesifikke tiltak i noen embeter. Dette vil bli kommunisert i eget brev i løpet av første kvartal 2015.

Høyeste prioritet har hendelsesbaserte tilsynssaker og rettighetsklager hvor det er viktig å gripe inn raskt, klagesaker etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A hvor det er av spesiell betydning for brukeren at saken behandles raskt, og gjennomgang/overprøving av tvangstiltak etter pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Fylkesmannen må også prioritere å delta i vurdering av varsel jf. spesialisthelsetjenesteloven §3-3a, og å være i dialog med Statens helsetilsyn i den videre saksbehandlingen. Øvrige klagesaker prioriteres deretter, etterfulgt av landsomfattende tilsyn og annet planlagt tilsyn.

Prioriteringsrekkefølgen innebærer ikke at alle klage- og tilsynssaker skal sluttbehandles før embetet igangsetter planlagt tilsyn. Embetet forventes å komme så nær saksbehandlings- og volunkrav som mulig for alle oppgavene. Dersom kravene ikke kan oppfylles, er det viktigst å oppfylle kravet til leveringstid for de prioriterte sakene, og dernest volunkrav for planlagt landsomfattende tilsyn.

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Varselordning og undersøkelser i spesialisthelsetjenesten

Oppdrag

Målsettinger

- Bidra til å sikre trygge og forsvarlige tjenester for pasienter og brukere i tråd med gjeldende regelverk, og forebygge svikt.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal på forespørsel delta ved vurderinger av varsel som sendes Statens helsetilsyn i henhold til [spesialisthelsetjenesteloven § 3-3a](#)
- etter avtale delta ved stedlige tilsyn i varslings saker, og være i dialog med Statens helsetilsyn i den videre saksbehandlingen
- åpne tilsynssak dersom et varsel ikke følges opp med stedlig tilsyn eller på annen måte, og der varselet etter Statens helsetilsyns vurdering, må følges opp tilsynsmessig
- ha oppmerksomhet på etterlevelse av varslingsplikten, varslingsfrekvens og varslingskultur i sin dialog med helseforetakene, og ved tilsynsvirksomhet overfor disse
- Alltid involvere og vurdere samtale med pårørende i tilsynssaker som er åpnet etter varselvurderingen

Resultatkrav

- Deltagelse ved varselvurderinger og stedlig tilsyn
- Behandling av tilsynssaker som oppstår på grunnlag av varsel i tråd med veilederen for behandling av hendelsesbaserte tilsynssaker og innenfor de fristene som er satt

Rapportering

- Kopi av avsluttende brev i tilsynssaker som er opprettet på grunnlag av varsel om hendelse med alvorlig og uventet utfall skal oversendes Statens helsetilsyn.

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov om spesialisthelsetjenester m.m § 3-3a](#)
- [Helsetilsynsloven § 2 nytt sjettede ledd](#)
- [Meld. St. 10 \(2012-2013\) God kvalitet - trygge tjenester](#)

Tilsynssaker i kommune- og spesialisthelsetjenesten

Målsetting

- Bidra til å sikre trygge og forsvarlige tjenester for pasienter og brukere i tråd med gjeldende regelverk og å forebygge svikt i kommune- og

spesialisthelsetjenesten.

- Tilsynssaker skal behandles i tråd med saksbehandlingsveileder utgitt av Statens helsetilsyn.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal vurdere tilsynsmessig oppfølging av henvendelser fra pasienter, brukere og pårørende eller andre etter hendelser, for å avgjøre om helse- og omsorgstjenestene er forsvarlige og/eller om helsepersonell har brutt plikter i helselovgivningen når det er gitt helsehjelp.
- Det forutsettes at fylkesmannen bruker resultatene fra registreringene i NESTOR i sin egen oppfølging av saksbehandlingen

Fylkesmannen skal behandle tilsynssaker

- overfor helsepersonell og virksomheter i helsetjenester
- overfor helsepersonell og virksomheter i omsorgstjenester
- avslutte tilsynssakene som ikke skal oversendes, jf. nedenfor
- påpeke pliktbrudd overfor virksomheter og/eller personell og gi veiledning i slike saker når det er aktuelt
- anmelde mulige brudd på straffeloven
- vurdere tilsynssakene med sikte på om det kan være grunnlag for mistanke om misbruk av trygdens midler
- vurdere virksomhetenes organisering og risikostyring for å sikre forsvarlig virksomhet og unngå uønskede hendelser
- vurdere, i tilsynssaker mot helsepersonell med rusproblemer, om arbeidsgiver har/har hatt forsvarlige rammer rundt arbeidstakere med rusproblematikk
- ha oppmerksomhet rettet mot arbeidsgivernes rutiner for kontroll av kvalifikasjoner ved ansettelse av helsepersonell
- følge opp helsepersonells meldeplikt til politi og barneverntjenester ved behandling av tilsynssaker overfor helsepersonell og virksomheter der barn er en del av saken

Fylkesmannen skal behandle enkelthenvendelser

- fra pasienter, brukere og pårørende som klager på helsepersonell og virksomhet
- fra helsepersonell, helsetjeneste, arbeidsgivere, offentlige myndigheter, pasient- og brukerombud eller andre som tyder på at helsepersonell og/eller virksomhet har brutt lov eller forskrift

Saker som fylkesmannen skal oversende til Statens helsetilsyn

- alvorlige saker hvor det er aktuelt å reagere med administrativ reaksjon
- saker som gjelder medisinsk og helsefaglig forskning, etter å ha innhentet relevante dokumenter og uttalelser i saken
- saker med alvorlig systemsvikt i virksomheter, etter å ha innhentet relevante dokumenter og uttalelser i saken, jf. veileder for tilsynssaker.
- saker som gjelder både helsepersonell og virksomhet, skal sendes samlet

Fylkesmannens bruk av dataverktøy

- VeRA eller Vidar brukes for å analysere rekvireringspraksis hos legene i aktuelle tilsynssaker.
- Sakene skal registreres fortløpende i NESTOR ved innkomst og saksavslutning, herunder ved oversendelse av sak til Statens helsetilsyn.

Resultatkrav

- Median saksbehandlingstid for tilsynssaker som avsluttes (hos fylkesmannen) i 2015 skal være 5 måneder eller mindre ved maksimalt 2500 nye saker i 2015.

Rapportering

- Sakene skal registreres fortløpende i NESTOR ved innkomst og saksavslutning. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være à jour, slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker.
- Embetene varsler Statens helsetilsyn med skriftlig rapport om avvik fra kravet til median saksbehandlingstid og om tiltak som settes i verk for å nå resultatkravet, etter at den tertialvise statistikken er tilgjengelig.
- Kopi av all korrespondanse som er knyttet til hendelser relatert til blodbankvirksomhet skal oversendes Statens helsetilsyn.
- Kopi av all korrespondanse som er knyttet til virksomheter som håndterer humane celler og vev, for eksempel hornhinner, stamceller og celler til bruk i assistert befruktning, skal oversendes Statens helsetilsyn.
- Kopiene sendes elektronisk til Statens helsetilsyn ved postmottak@helsetilsynet.no.
- Antall behandlede saker og saksbehandlingstid skal gjengis i årsrapporten til KMD

Bakgrunnsinformasjon

- [Veileder i behandling av hendelsesbaserte tilsynssaker del I](#) (Internserien 2/2009), revidert 4. juli 2014.
- [Brev til Helsetilsynet i fylkene av 14. desember 2007 om tilsyn med blodbanker i henhold til blodforskriften](#)
- [Sjekkliste for tilsynsmyndighetens gjennomgang av saker om selvmord og selvmordsforsøk hos pasienter under behandling i det psykiske helsevernet](#)

- [Nasjonale retningslinjer for forebygging av selvmord i psykisk helsevern](#) (IS – 1511 jan. 2008)
- [Brev til Helsetilsynet i fylkene av 18.3.2005 om Statens helsetilsyns oppfølging av arbeidsgivers rutiner for kontroll av helsepersonells kvalifikasjoner](#)
- [Brev til landets kommuner og helseforetak om arbeidsgivers kontroll av helsepersonells kvalifikasjoner av 18.3.2005](#)
- Se også øvrige styringsdokumenter for behandling av tilsynssaker på Losen
- [VeRA på Losen](#)
- [NESTOR på Losen](#)

Politisaker

Målsetting

- Fylkesmannen skal bistå politi- og påtalemyndighet i vurdering av alvorlige hendelser

Oppgaver

- vurdere om overtredelser etter helsepersonelloven bør etterforskes
- vurdere alvorlige hendelser med sikte på eventuell etterforskning
- oversende saker som er ferdig etterforsket til Statens helsetilsyn for vurdering av om det skal begjæres påtale, jf. helsepersonelloven § 67

Resultatkrav

- Bistå politiet innenfor de frister som er satt.
- Oversende saker som er ferdig etterforsket innen de frister som er satt.

Rapportering

- I årsrapporten til KMD skal følgende omtales:
- Antall muntlige og skriftlige henvendelser fra politiet med spørsmål om etterforskning skal iverksettes
- Antall saker hvor fylkesmannen ber politiet om å etterforske sak uten forutgående henvendelse fra politiet

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov om helsepersonell mv. § 67](#)
- [Spesialisthelsetjenesteloven](#)
- [Helse- og omsorgstjenesteloven](#)
- [Lov om helsepersonell – påtalemessige direktiver](#), rundskriv fra Riksadvokaten 5/2001
- [Retningslinjer for behandling av saker etter helsepersonelloven § 67](#), rundskriv fra Statens helsetilsyn IK-2/2008.
- [Riksadvokatens rundskriv 1/2011](#)

Streikeovervåking

Målsetting

- Fylkesmannen skal bistå Statens helsetilsyn ved overvåking av streik som kan medføre fare for liv og helse

Oppgaver

- Innhente informasjon og vurdere konsekvensen ved streik.

Resultatkrav

- Overvåke streik etter instruks fra Statens helsetilsyn

Rapportering

- Rapportere løpende i henhold til de frister som Statens helsetilsyn til enhver tid setter.

Bakgrunnsinformasjon

- Løpende informasjon fra Statens helsetilsyn som vurderer om det er nødvendig å sette i gang overvåking i streikesituasjoner.

Oppdrag

82.2 Planlagt tilsyn

Dette omfatter planlagt tilsyn i kommunal helse- og omsorgstjenester og i spesialisthelsetjenesten.

Statens helsetilsyn har opprettet et prosjekt for å få ny kunnskap om effekt av planlagt tilsyn i helsetjenesten. Første fase av prosjektet gjennomføres i 2014 med intervjuer. Andre fase vil være en større datainnsamling i 2016. Prosjektet har behov for en kontaktperson til koordineringsarbeid i forbindelse med denne datainnsamlingen i hvert fylke, og vi kommer tilbake med en nærmere bestilling. Kontaktpersonene vil få opplæring med inntil 2 dagers varighet høsten 2015.

Noen embeter må i 2015 påregne å delta i arbeidet med å planlegge "en egnet tilsynsmessig oppfølging av praksis når det gjelder begjæring av abort og lovstridig reservasjon av samvittighetsmessige grunner", som skal finne sted i 2016.

Noen embeter må i 2015 påregne å delta i en risikovurdering av tjenester til personer med samtidig rusmiddelavhengighet og psykisk lidelse (ROP-lidelse). Risikovurderingen vil være en del av forberedelsen til å utarbeide veiledermaterieill i 2016 med sikte på å gjennomføre et landsomfattende tilsyn i 2017.

Landsomfattende tilsyn innenfor spesialisthelsetjenesten vil i 2016 handle om Behandling av pasienter med livstruende infeksjoner (sepsis). Det vil være aktuelt å involvere embetene i forberedelsen av tilsynet.

Statens helsetilsyn skal se nærmere på alvorlige hendelser som skjer i fødestasjonene. Dersom det blir aktuelt med bistand fra noen fylkesmenn vil aktuelle embeter bli kontaktet.

Tilsynsplan for helse- og omsorgstjenester

Oppdrag

Målsetting

- Tilsyn skal planlegges og utføres slik at det bidrar til å sikre trygge og forsvarlige helse- og omsorgstjenester i kommune- og spesialisthelsetjenesten i tråd med gjeldende regelverk. I tillegg skal det bidra til å forebygge svikt i tjenestene.

Oppgaver

- Før tilsynsplanene i de enkelte embetene besluttes, skal fylkesmennene innenfor en helseregion drøfte tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregionen for 2015. Se nærmere om dette under Regional planlegging av tilsyn med spesialisthelsetjenesten nedenfor.
- Fylkesmannen skal utarbeide tilsynsplaner i NESTOR for 2015 som viser tilsyn som inngår i landsomfattende og egeninitierte tilsyn og som oppfyller volumkravet til antall systemrevisjoner. Planen skal inneholde oversikt over:
  - planlagte tilsyn spesifisert på tema, kommuner/virksomheter og tidspunkt for gjennomføring
  - planlagte kartlegginger som fylkesmannen utfører som tilsynsmyndighet
- Tilsynsplanen skal bygge på kunnskap om og vurdering av sårbarhet og risiko, herunder klager, fare for brudd på helse- og omsorgslovgivningen og/eller opplysninger om svikt overfor utsatte eller sårbare grupper som faller inn under helse- og omsorgslovgivningen.
- Fylkesmannen skal samordne planen med tilsyn på de andre velferdsområdene, slik at staten er koordinert i sine tilsynsaktiviteter overfor kommunene. Det skal fremgå av tilsynsplanen om et tilsyn også omfatter barnevern og/eller sosiale tjenester i Nav.

Resultatkrav

- Fylkesmennene skal gjennomføre tilsyn rettet mot helse- og omsorgstjenester i et volum som tilsvarer minst 370 tilsyn utført som systemrevisjoner. Fordelingen på tjenesteanråder fremgår av tabell 2 nedenfor.

Tabell 2: Volumkrav, helse- og omsorgstjenester

	Volumkrav	Fordeling på tjenester			
		1	2 *	3 *	4
Embete	Tilsyn med helse- og omsorgstjenester	Tilsyn komm. helse- og omsorgstjenester	Tilsyn spesialisthelsetjenester	Summert: Spesialisthelsetjenestetilsyn per region	

Østfold	21	17	4	35
Oslo og Akershus	43	35	8	
Hedmark	18	15	3	
Oppland	18	15	3	
Buskerud	21	17	4	
Vestfold	18	15	3	
Telemark	16	13	3	
Aust-Agder	16	13	3	
Vest-Agder	17	13	4	
Rogaland	26	22	4	13
Hordaland	30	24	6	
Sogn og Fjordane	16	13	3	
Møre og Romsdal	21	17	4	11
Sør-Trøndelag	21	17	4	
Nord-Trøndelag	16	13	3	
Nordland	21	17	4	11
Troms	17	13	4	
Finnmark	14	11	3	
Totalt	370	300	70	70

* Kolonne 2 og 3 omfatter også fylkeskommunal tannhelsetjeneste og private aktører

Kolonne 2 lister opp de samlede volumkravene for tilsyn med helse- og omsorgstjenester. I kolonne 3 og 4 er disse kravene fordelt på hhv. kommunale helse- og omsorgstjenester (ca. 80 % av tilsynene) og spesialisthelsetjenester (ca. 20 %). I kolonne 5 er antall forventede tilsyn med spesialisthelsetjenesten summert per helseregion.

I 2015 skal det gjennomføres landsomfattende tilsyn med samhandling om utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunen. Tilsynets gjennomføring og logistikk stiller særskilte krav til forberedelser og planlegging. Det skal gjennomføres tilsyn med både helseforetak og kommuner. Det skal som del av tilsynet gjennomføres spørreundersøkelse blant de sist utskrevne pasientene til aktuelle kommuner og innhentes informasjon fra

pasientenes fastleger.

Fylkesmennene skal til sammen gjennomføre tilsyn tilsvarende 300 systemrevisjoner med kommunale helse- og omsorgstjenester, og tilsyn tilsvarende 70 systemrevisjoner med spesialisthelsetjenesten. I disse tallene inngår også tilsyn i det landsomfattende samhandlingstilsynet som skjer i både kommunen og spesialisthelsetjenesten i 2015.

I det landsomfattende samhandlingstilsynet skal Fylkesmannen i Oslo og Akershus som minimum gjennomføre systemrevisjoner med minst to helseforetak og systemrevisjoner med minst to kommuner/bydeler for hvert foretak. Øvrige fylkesmenn skal som minimum gjennomføre systemrevisjon med minst ett helseforetak og systemrevisjoner med minst to tilhørende kommuner. Det forutsettes at fylkesmennene sikrer at antall pasienter i kommunen vil utgjøre tilstrekkelig utvalg for å bedømme foretakets praksis.

Tilsynet skal gjennomføres som systemrevisjoner. Det skal gjennomføres systemrevisjon først med kommunene og dernest med tilhørende helseforetak. På bakgrunn av tilsynets særegne forhold, åpner Statens helsetilsyn for at den del av tilsynet som gjelder spesialisthelsetjenesten denne gang kan gjennomføres med lokale lag i stedet for regionale tilsynslag. Betingelsene for å benytte lokale lag er nærmere beskrevet i brev til fylkesmennene av 12. november 2014 Planlegging av landsomfattende tilsyn 2015 Samhandlingstilsynet – volumkrav og sammensetning av revisjonslag.

Annet tilsyn med spesialisthelsetjenesten gjennomføres fortrinnsvis med regionale tilsynslag. Statens helsetilsyn kan fastsette at den enkelte fylkesmann skal delta i tilsyn utenfor eget fylke.

Tilsyn som gjennomføres felles med spesialisthelsetjenesten og kommunale helse- og omsorgstjenester registreres som tilsyn med begge tjenesteområdene. Det legges til grunn at det særskilte forarbeidet knyttet til pasientundersøkelser og innhenting av fastlegeinformasjon tilsvarende og kan registreres som 1/2 systemrevisjon per kommune.

Det skal fremgå av fylkesmennenes tilsynsrapporter om tilsynet omfatter flere tjenestetyper og tjenestesteder innenfor samme lovområde.

Hvert tilsyn innenfor helse- og omsorgstjenestene som gjennomføres felles med tema innen sosiale tjenester i Nav og/eller barneverntjenester rapporteres på alle områdene. Embetene rapporterer deltakelse i alle tilsyn med spesialisthelsetjenesten i egen helseregion. Tilsyn som gjennomføres med annen metodikk enn systemrevisjon teller med i volumkravet med følgende vektning:

- Tilsyn med fastleger og små virksomheter og uanmeldt tilsyn teller 1,0
- Stikkprøver teller 0,5
- Sjømeldingstilsyn teller 0,2

Rapportering

- Planlagt tilsyn (tilsynsplanen) skal registreres i NESTOR. Innen 20. januar 2015 skal alle tilsyn som er planlagt gjennomført i løpet av året være registrert. Gjennomføringen av tilsynene skal ajourføres fortløpende i NESTOR. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være ajour slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker som viser status for gjennomførte, pågående og gjenstående planlagte tilsyn for året.
- Kopi av brev fra fylkesmannen til virksomheten om at brudd på lov- og forskriftskrav er rettet, skal sendes Statens helsetilsyn.
- Alle brudd på lov- og forskriftskrav påvist i tilsyn som er gjennomført før 31. desember 2014, og som ikke er rettet ved utgangen av 2015, skal oppsummeres i eget brev med frist 20. januar 2016.
- Rapportering til Statens helsetilsyn sendes elektronisk til postmottak@helsetilsynet.no.
- Det totale omfanget av tilsynsaktiviteter og sentrale funn skal omtales i årsrapporten til KMD.

Bakgrunnsinformasjon

- [Kommuneloven kapittel 10 A - Statlig tilsyn med kommunen eller fylkeskommunen](#)
- [Helsetilsynsloven § 2](#)
- [Helse- og omsorgstjenesteloven § 12-3](#)
- [Prosedyre for tilsyn utført som systemrevisjon](#) (Internserien 1/2008)
- [Mal for rapportering fra systemrevisjoner](#)
- [Retningslinjer for oppfølging og avslutning av tilsyn ved lovbrudd i virksomheter](#) (Internserien 8/2011)
- [Rutine for rapportering av avslutning av tilsyn - merking av tilsynsrapporter på Helsetilsynets nettsider](#)

Regional planlegging av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Se også kapittel om Kontaktfylkesmennenes funksjon for å ivareta samordning av tilsyn med spesialisthelsetjenesten.

Oppdrag

Målsetting

- Regionalt tilsyn skal planlegges og utføres slik at det bidrar til å sikre trygge og forsvarlige spesialisthelsetjenester, i tråd med gjeldende regelverk og bidrar til å forebygge svikt i tjenestene.

Oppgaver

- Før tilsynsplanene i de enkelte embetene besluttes, skal fylkesmennene innenfor en helseregion drøfte tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregionen for 2015. Antall tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregionen, fordeling på det enkelte helseforetak og lokalisering/institusjon og terra skal inngå i drøftelsene. Som utgangspunkt for drøftelsene skal volumkravene for henholdsvis det enkelte embete og den enkelte helseregionen legges til grunn.
- Fylkesmennene innen samme helseregion skal utarbeide felles tilsynsplan for tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregionen. Tilsynene skal inngå også i fylkesmannens tilsynsplan for helse- og omsorgstjenester.
- Tilsynsplanen skal bygge på kunnskap om og vurdering av sårbarhet og risiko, herunder klager, fare for brudd på spesialisthelsetjenesteloven/pasient- og brukerrettighetsloven eller opplysninger om svikt overfor utsatte eller sårbare grupper som faller inn under disse lovene.
- Dersom risikovurderingene som ligger til grunn for tilsyn med spesialisthelsetjenesten gir grunnlag for å øke antall systemrevisjoner i ett fylke, mot tilsvarende reduksjon av antall systemrevisjoner i et annet fylke, skal dette fremkomme av tilsynsplanen.

Rapportering

- Planlagt tilsyn (tilsynsplanen) skal registreres i NESTOR. Innen 20. januar 2015 skal alle tilsyn som er planlagt gjennomført i løpet av året være registrert. Gjennomføringen av tilsynene skal ajourføres fortløpende i NESTOR. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være a jour slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker som viser status for gjennomførte, pågående og gjenstående planlagte tilsyn for året.

Gjennomføring av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Oppdrag

Målsetting

- Tilsyn skal planlegges og utføres slik at det bidrar til å sikre trygge og forsvarlige tjenester til pasient og brukere i tråd med gjeldende lov- og forskriftskrav og bidra til å forebygge svikt i tjenestene.

Oppgaver

- Landsomfattende tilsyn med samhandling ved utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunene i 2015.
- Fylkesmannen skal i tillegg til landsomfattende tilsyn føre tilsyn med helsetjenester basert på egne risikovurderinger. Fylkesmannen avgjør selv form og omfang på dette tilsynet.
- Fylkesmannen skal gjennomføre stedlig tilsyn der fylkesmannen har godkjent gjeldende vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning, og hvor det ikke tidligere har vært gjennomført stedlig tilsyn. Fylkesmannen skal særlig prioritere stedlig tilsyn der det foreligger vedtak om særlig inngripende tvangstiltak og det ikke tidligere har vært gjennomført stedlig tilsyn.
- Fylkesmannen skal ut fra en risikovurdering gjennomføre andre stedlige tilsyn der det utføres, eller er stor sannsynlighet for at det utføres tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning.
- Fylkesmannen skal følge opp tilsyn der det identifiseres brudd på lov- og forskriftskrav inntil feil er rettet og forholdene brakt i samsvar med lov og forskrift. Når fylkesmannen vurderer alle brudd på lov- og forskriftskrav ved tilsynet som rettet, skal virksomheten orienteres om dette i eget brev.

Resultatkrav

- Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn i henhold til volumkrav i tabell 2 Volumkrav helse- og omsorgstjenester.

Rapportering

- Gjennomføringen av tilsynene skal ajourføres fortløpende i NESTOR. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være a jour slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker som viser status for gjennomførte, pågående og gjenstående planlagte tilsyn for året.
- Rapport fra det enkelte tilsyn, både fra landsomfattende og selvvalgt planlagt tilsyn sendes fortløpende elektronisk i Word til Statens helsetilsyn. Tilsynsrapporter fra det landsomfattende tilsynet med samhandling om utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunen sendes fortløpende og senest innen 1. desember 2015. Rapporten blir publisert på www.helsetilsynet.no. [Rapportmalen](#) som er utarbeidet av Statens helsetilsyn, skal benyttes når tilsyn gjennomføres som systemrevisjon.
- Rapporter fra stedlige tilsyn sendes fortløpende til Statens helsetilsyn.
- Kopi av brev fra fylkesmannen til virksomheten ved oversending av tilsynsrapporten skal vedlegges.
- Kopi av brev fra fylkesmannen til virksomheten når et tilsyn der det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet, skal sendes Statens helsetilsyn.
- Alle brudd på lov- og forskriftskrav påvist i tilsyn som er gjennomført før 31. desember 2014, og som ikke er rettet ved utgangen av 2015, skal oppsummeres i eget med frist 20. januar 2016.
- Rapportering til Statens helsetilsyn sendes elektronisk til postmottak@helsetilsynet.no.
- Det totale omfanget av tilsynsaktiviteter og sentrale funn skal omtales i årsrapporten til KMD.

Bakgrunnsinformasjon

- Veileder fra Statens helsetilsyn for landsomfattende tilsyn med samhandling ved utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunene (fjerde kvartal 2014).
- [Prosedyre for tilsyn utført som systemrevisjon](#) (Internserien 1/ 2008)
- Mal for rapportering fra systemrevisjoner
- [Retningslinjer for oppfølging og avslutning av tilsyn ved lovbrudd i virksomheter](#) (Internserien 8/2011)
- [Rutine for rapportering av avslutning av tilsyn - merking av tilsynsrapporter på Helsetilsynets nettsider](#)
- [Prosedyre for gjennomføring og rapportering av stedlige tilsyn med bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming](#) (Internserien 14/2010)
- Statens helsetilsyns [brev av 28.11.2012 om endringer i resultatkrav](#)
- Rapportmal for stedlig tilsyn (helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9)

Gjennomføring av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Oppdrag

Målsetning

- Tilsynet skal bidra til å sikre trygge og forsvarlige spesialisthelsetjenester til pasient og brukere i tråd med gjeldende lov- og forskriftskrav og bidra til å forebygge svikt i spesialisthelsetjenesten.

Oppgaver

- Landsomfattende tilsyn med samhandling ved utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunene skal gjennomføres i 2015.
- Fylkesmannen skal i tillegg føre tilsyn med spesialisthelsetjenesten basert på egne risikovurderinger. Fylkesmannen avgjør selv form og omfang på dette tilsynet.
- Fylkesmannen skal følge opp tilsyn der det identifiseres brudd på lov- og forskriftskrav inntil feil er rettet og forholdene brakt i samsvar med lov og forskrift.

Resultatkrav

- Gjennomføringen av tilsyn som inngår i landsomfattende tilsynet med samhandling ved utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunene er omtalt i brev av 12. november 2014 Planlegging av landsomfattende tilsyn 2015 Samhandlingstilsynet – volumkrav og sammensetning av revisjonslag.

Rapportering

- Rapport fra det enkelte tilsyn, både fra landsomfattende og selvvalgt planlagt tilsyn sendes fortløpende elektronisk i Word til Statens helsetilsyn. Tilsynsrapporter fra det landsomfattende tilsynet med samhandling om utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunen sendes fortløpende og senest innen 1. desember 2015. Rapporten blir publisert på www.helsetilsynet.no. [Rapportmalen](#) som er utarbeidet av Statens helsetilsyn, skal benyttes når tilsyn gjennomføres som systemrevisjon.
- Kopi av brev ved oversending av tilsynsrapporter fra fylkesmannen til virksomheten, skal vedlegges.
- Kopi av brev fra fylkesmannen til virksomheten når et tilsyn der det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet, skal sendes Statens helsetilsyn.
- Alle brudd på lov- og forskriftskrav påvist i tilsyn som er gjennomført før 31. desember 2014, og som ikke er rettet ved utgangen av 2015, skal oppsummeres i eget brev med frist 20. januar 2016
- Rapportering til Statens helsetilsyn sendes elektronisk til postmottak@helsetilsynet.no.
- Det totale omfanget av tilsynsaktiviteter og sentrale funn skal omtales i årsrapporten (KMD).

Bakgrunnsinformasjon

- Veileder fra Statens helsetilsyn for landsomfattende tilsyn med samhandling ved utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunene .
- [Prosedyre for tilsyn utført som systemrevisjon](#) (7. januar 2008)
- [Mal for rapportering fra systemrevisjoner](#)
- [Retningslinjer for oppfølging og avslutning av tilsyn ved lovbrudd i virksomheter](#) (Internserien 8/2011)
- [Rutine for rapportering av avslutning av tilsyn - merking av tilsynsrapporter på Helsetilsynets nettsider](#)
- Statens helsetilsyns [brev av 28. november 2012 om endringer i resultatkrav](#)

Redningstjenesten

Oppdrag

Målsettinger

- Lokale redningsentraler skal bidra til å koordinere aksjoner ved ulykker.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal sikre at de som er oppnevnt som helsetjenestens representanter i den kollektive redningsledelsen ved de lokale redningssentralene, følger retningslinjer for dette arbeidet gitt av overordnede myndigheter.

Bakgrunnsinformasjon

- [Samleside på helsetilsynet.no](#)
- [Retningslinjer for fylkeslegenes funksjon som representant for helsetjenesten ved hovedredningssentralene og de lokale redningssentralene](#) (Gjelder inntil videre.)
- [Instruks for redningstjenesten, fastsatt ved kgl. res. 4. juli 1980](#) (Ny instruks av september 2013 er ikke iverksatt.)
- Statens helsetilsyn vil ta gjeldende ordning opp til diskusjon med Helsedirektoratet i løpet av 2015.

Tilsyn med petroleumsvirksomheten

Oppdrag

Målsettinger

- Bidra til å sikre forsvarlige helsetjenester på norsk sokkel og landbaserte anlegg innen petroleumsvirksomheten.

Oppgaver

- Fylkesmannen i Rogaland skal utarbeide plan for tilsyn med innretninger i norsk olje- og gassindustri med hjemmel i petroleumsloven og sørge for at dette tilsynet og oppfølging av det er koordinert med Petroleumstilsynets aktiviteter.
- Fylkesmannen i Rogaland skal i henhold til inngått avtale med Sjøfartsdirektoratet bistå dem ved tilsyn med flyttbare innretninger i petroleumsvirksomheten i den utstrekning dette ikke kommer i konflikt med egne lovpålagte tilsynsoppgaver.
- Fylkesmannen i Rogaland skal føre tilsyn med anlegg på land etter bestemmelsene gitt i eller i medhold av petroleumsloven. Disse anleggene er lokalisert i ulike deler av landet.
- Fylkesmannen i Rogaland skal bidra med tilsynserfaringer i arbeidet med revisjon av forskriftene etter petroleumsloven.

Resultatkrav

- Omfanget av tilsynsaktiviteter skal være på nivå med de foregående årene.

Rapportering

- Fylkesmannen i Rogaland skal oversende tilsynsrapport fra den enkelte revisjon/systemrevisjon elektronisk til Statens helsetilsyn. Rapporten blir publisert på www.helsetilsynet.no.
- Kopi av fylkesmannens brev til virksomheten ved oversendelse av rapporten skal vedlegges.
- Planlagt tilsyn skal registreres i NESTOR. Innen 20. januar 2015 skal alle tilsyn som er planlagt gjennomført i løpet av året være registrert. Gjennomføringen av tilsynene skal ajourføres fortløpende i NESTOR. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være ajour slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker som viser status for gjennomførte, pågående og gjenstående planlagte tilsyn for året.
- Andre tilsyn og antall uttalelser i forbindelse med vedtak om samtykke etter petroleumsloven, rapporteres tekstlig sammen med annen rapportering 20. januar 2016.
- Rapportering til Statens helsetilsyn sendes elektronisk til postmottak@helsetilsynet.no.
- Det totale omfanget av systemrevisjoner, andre tilsyn og sentrale funn skal omtales i årsrapporten til KMD.

Bakgrunnsinformasjon

- [Brev av 14. november 2011 fra Statens helsetilsyn til fylkesmannen i Rogaland om delegasjon av tilsynsmyndighet etter petroleumslovgjevinga m.v.](#)
- Avtale mellom det tidligere Statens helsetilsyn i Rogaland og Sjøfartsdirektoratet (1. januar 2009) gjelder inntil videre.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Resultatområdet dekker også gjennomgang av vedtak i henhold til pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4 A.

Oppdrag

Målsettinger

- Fylkesmannen skal gjennom sin klagesaksbehandling bidra til å sikre befolkningen lik tilgang på tjenester av god kvalitet.

Oppgaver

- behandle klager hjemlet i pasient- og brukerrettighetsloven etter gjeldende saksbehandlingsveileder
- behandle klager etter tannhelsetjenesteloven
- behandle klager etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4 A i samsvar med gjeldende retningslinjer
- vurdere kopi av vedtak etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4 A i samsvar med gjeldende retningslinjer
- registrere alle klagesaker fortløpende i NESTOR
- registrere fortløpende i NESTOR alle innkomne kopier av vedtak etter pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4 A
- Fylkesmannen må medregne å gi tilbakemelding på nye retningslinjer for Fylkesmannens behandling av vedtak og klagesaker etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4 A og implementere eventuelle endringer i saksbehandlingen. På forespørsel vil enkelte Fylkesmenn bes om å bistå i arbeidet.

Resultatkrav

- Minst 90 prosent av alle klagesakene som behandles etter pasient- og brukerrettighetsloven og tannhelsetjenesteloven som avsluttes i 2014, skal ha en saksbehandlingstid på 3 måneder eller mindre.
- For klagesaker som gjelder nødvendige reiseutgifter mellom hjem og behandlingssted, skal median saksbehandlingstid være 3 måneder eller mindre.

Rapportering

- Sakene skal registreres i NESTOR. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være a jour slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker.
- Embetene skal varsle Statens helsetilsyn med skriftlig rapport om avvik fra kravet til saksbehandlingstid og om hvilke tiltak som settes i verk for å nå resultatkravet, etter at den tertialvise statistikken er tilgjengelig.
- Antall behandlede saker og saksbehandlingstid skal gjengis i årsrapporten til KMD.

Bakgrunnsinformasjon

- [Veileder i behandling av klagesaker etter pasient- og brukerrettighetsloven](#) (Internserien 7/2012)
- [Retningslinjer for fylkesmannens behandling av vedtak og klagesaker etter pasient og brukerrettighetsloven kap. 4A](#) (Internserien 9/2012)
- [Rapporteringskrav for Helsetilsynet i fylkene vedrørende mottak og behandling av kopi av vedtak samt klager på vedtak om helsehjelp hjemlet i pasientrettighetsloven kap 4A](#), brev fra Statens helsetilsyn av 19. desember 2008 og 10. desember 2009
- [Andre styrende dokumenter som gjelder klagesaker/rettighetklager på Losen](#)

82.9 Andre oppdrag

Oppgaver etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kap. 9

Oppdrag

Målsettinger

- Hovedformålet med tilsyn etter dette kapittelet i loven er å hindre at personer med psykisk utviklingshemning utsetter seg selv eller andre for vesentlig skade. Bestemmelsen skal videre bidra til å regulere maktbruk som vurderes nødvendig og at dette skjer gjennom fastsatte prosedyrer, herunder lovlig fattede vedtak.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal gjennomgå meldte beslutninger om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner.
- Fylkesmannen skal behandle klager på meldte beslutninger om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner.
- Fylkesmannen skal overprøve vedtak om planlagte skadeavvergende tiltak og tiltak for å dekke grunnleggende behov.
- Fylkesmannen skal behandle søknader om dispensasjon fra utdanningskrav.
- Fylkesmannen skal forberede eventuelle klagesaker for fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker.
- Fylkesmannen skal legge til grunn retningslinjene for fylkesmennenes saksbehandling av beslutninger, vedtak, dispensasjoner og klager etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kap. 9. Fylkesmannen må medregne å gi tilbakemelding på nye retningslinjer for fylkesmennenes oppgaver etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 og implementere eventuelle endringer i saksbehandlingen. På forespørsel vil enkelte Fylkesmenn bes om å bistå i arbeidet.
- Om stedlig tilsyn – se under "Gjennomføring av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester".
- Fylkesmannen må regne med å gi tilbakemelding på "Prosedyre for gjennomføring og rapportering av stedlig tilsyn med bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning" (jf. helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9) og implementere eventuelle endringer i saksbehandlingen. På forespørsel vil enkelte Fylkesmenn bes om å bistå i arbeidet.

Resultatkrav

- Overprøving av vedtak og behandling av søknader om dispensasjon skal skje fortløpende og behandlingstiden ikke overstige tre måneder.

Rapportering

- Sakene skal registreres fortløpende i NESTOR ved innkomst og saksavslutning. Ved utløpet av hvert tertial, og senest den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være à jour, slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker.
- Embetene skal varsle Statens helsetilsyn med skriftlig rapport om avvik fra kravet til saksbehandlingstid og om tiltak som settes i verk for å nå resultatkravet, etter at den tertialvise statistikken er tilgjengelig.
- En kortfattet redegjørelse på aktiviteter skal inngå i årsrapporten til KMD.

Bakgrunnsinformasjon

- [Rundskriv U-14/2003 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning](#)
- [Retningslinjer for fylkesmannens oppgaver etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9](#) (Internserien 7/2011 versjon mars 2012)
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kap. 9

Oppgaver etter lov om alternativ behandling av sykdom m.v.

Målsettinger

- Fylkesmannen skal bistå politi- og påtalemyndighet i vurdering av brudd på alternativ behandlingsloven.

Oppgaver

- ved behov bistå politiet med råd om etterforskning og oversende ferdig etterforskede saker til Statens helsetilsyn med spørsmål om påtalebegjæring
- oversende saker de selv har fått kunnskap om og som er tilstrekkelig opplyst, for vurdering av om det skal begjæres påtale for brudd på lovens § 9 femte ledd

Resultatkrav

- Bistå politiet og oversende ferdig etterforskede saker.
- Oversende saker fylkesmannen selv har fått kunnskap om og som er tilstrekkelig opplyst

Bakgrunnsinformasjon

- Alternativ behandlingsloven § 9 femte ledd
- Internserien 2/2009 - Veileder i behandling av hendelsesbaserte tilsynssaker del I (for fylkesmannen), punkt 6.6

Kartlegginger

Målsettinger

- Fylkesmannen skal til enhver tid sørge for god oversikt over og kunnskap om tjenesteutøvelsen i fylket og skal ut fra denne kunnskapen ha kjennskap til hvor det kan være risiko for svikt, blant annet som ledd i planlegging av tilsyn.

Oppgaver

- Fylkesmannen kan lage lokale kartlegginger /undersøkelser på eget initiativ
- Fylkesmannen skal planlegge tilsyn ut fra lokal risikovurdering og skal beslutte hvordan resultatene av egeninitiert kartlegging lokalt skal følges opp tilsynsmessig
- Det vil også kunne komme oppdrag fra Statens helsetilsyn til alle eller enkelte embeter om å bidra i sentralt prioriterte tilsynsaktiviteter som kan være ledd i å skaffe slik oversikt og kunnskap. Dette varsles i så fall i eget brev.

Resultatkrav

- Fylkesmannen skal beslutte hvordan resultatene av slik kartlegging lokalt skal følges opp tilsynsmessig.

Rapportering

- Resultatet av kartlegginger gjennomført av fylkesmannen skal formidles til de som har levert opplysninger og andre relevante mottakere.
- Resultater kan formidles gjennom rapporter, artikler, møter eller seminarer.
- Resultat fra kartlegginger (rapporter el.) som fylkesmannen gjennomfører skal sendes til Statens helsetilsyn elektronisk og fortløpende

ved postmottak@helsetilsynet.no. Resultatet kan bli publisert på Losen.

Håndtering av varsel fra helseinstitusjon om innleggelse med hjemmel i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §§ 10-2 og 10-3

Målsettinger

- Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter pålagt i kapittel 10.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal følge opp varsler som gjelder tilbakeholdelse av rusmiddelavhengige, herunder gravide rusmiddelavhengige uten eget samtykke.
- Antall mottatte varsler i hvert fylke per 31. desember 2015 skal oppsummeres i brev med frist 20. januar 2016.

Bakgrunnsinformasjon

- [Helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 og 10-3](#)
- [Spesialisthelsetjenesteloven § 3-13](#)

Oppdrag

Resultatområde 83 Folkehelse

83.2 Planlagt tilsyn

Etter folkehelseloven skal fylkesmannen føre tilsyn med lovligheten av kommunens og fylkeskommunens oppfyllelse av pålagte plikter. Statens helsetilsyn er gitt det overordnede faglige tilsynsansvaret etter folkehelseloven. Statens helsetilsyn vil i 2015 fortsette samarbeidet med fylkesmennene om å øke tilsynsmyndighetenes kompetanse på tilsyn med folkehelsearbeidet i kommuner og fylkeskommuner. Statens helsetilsyn skal i første kvartal 2015 arrangere et oppsummeringsmøte for fylkesmennene om det landsomfattende tilsynet høsten 2014. Tilsynet omhandlet kommunens arbeid med løpende oversikt over befolkningens helsetilstand og faktorer som kan påvirke denne. Statens helsetilsyn skal også utarbeide en samlet rapport om funn og erfaringer fra dette tilsynet.

Oppdrag

Målsettinger

- Fylkesmannens tilsynsmessige oppfølging skal bidra til at kommuner som fikk påvist avvik ved tilsynet høsten 2014, kommer i gang med et systematisk, løpende oversiktsarbeid

Oppgaver

- Fylkesmannen skal følge opp kommuner der det ved tilsynet høsten 2014 ble påvist avvik fra lovkrav knyttet til kommunens løpende oversiktsarbeid.

Resultatkrav

- Fylkesmannen skal følge opp tilsyn der det identifiseres brudd på lov- og forskriftskrav inntil feil er rettet og forholdene brakt i samsvar med lov og forskrift.

Rapportering

- Kopi av brev fra fylkesmannen til virksomheten ved oversending av tilsynsrapporten skal vedlegges.
- Kopi av brev fra fylkesmannen til virksomheten når et tilsyn der det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet, skal sendes Statens helsetilsyn
- Rapportering til Statens helsetilsyn sendes elektronisk til postmottak@helsetilsynet.no
- Det totale omfanget av tilsynsaktiviteter og sentrale funn skal omtales i årsrapporten til KMD.

Bakgrunnsinformasjon

- [Folkehelseloven](#)
- Veileder fra Statens helsetilsyn om tilsyn med kommunenes arbeid med løpende oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (Internserien 1/2014)
- [Prosedyre for tilsyn utført som systemrevisjon](#) (Internserien 1/2008)
- Mal for rapportering - tilpasset rapportmal for dette tilsynet (nynorsk og bokmål) ligger på LOSEN (lenke:

<http://losen.helsetilsynet.no/Kunnskapskilder/Tilsyn-verktoykasse/Planlagt-tilsyn/Maler/rapportmal-folkehelsetilsyn/> (Internserien 8/2011)

- [Retningslinjer for oppfølging og avslutning av tilsyn ved lovbrudd i virksomheter](#) (Internserien 8/2011)
- [Rutine for rapportering av avslutning av tilsyn - merking av tilsynsrapporter på Helsetilsynets nettsider](#)

83.3 Klagesaker

Oppdrag

Målsettinger

- Klager etter folkehelseloven kapittel 3 skal behandles hos fylkesmannen.

Oppgaver

- Fylkesmannen skal behandle klagesaker om miljørettet helsevern der kommunen, herunder kommunelegen, har fattet vedtak.

Resultatkrav

- Av klagesaker etter folkehelseloven kapittel 3 som fylkesmannen avslutter i 2014, skal minst 90 prosent ha en saksbehandlingstid på tre måneder eller mindre.

Rapportering

- Sakene skal registreres fortløpende i NESTOR ved innkomst og saksavslutning. Ved utløpet av hvert tertial, og senest innen den 7. den påfølgende måned (7. mai, 7. september og 7. januar) må registreringene være à jour, slik at slik at fylkesmennene og Statens helsetilsyn kan ta ut nasjonale statistikker.
- Embetene skal varsle Statens helsetilsyn med skriftlig rapport om avvik fra kravet til saksbehandlingstid og om hvilke tiltak som settes i verk for å nå resultatkravet, etter at den tertialvise statistikken er tilgjengelig.
- Antall behandlede saker og saksbehandlingstid skal gjengis i årsrapporten til KMD.

Bakgrunnsinformasjon

- Folkehelseloven kapittel 3 Miljørettet helsevern